

DAKLATA HƏV. STALIN HƏSAVDARIJE HƏMÇVATA FƏRQA BALŞEVİKA HƏMÇFAQIJE 17-ADA DƏRHƏQ XƏVATA MƏRKƏZKOMA HƏMÇVAGƏ

(Daklata həv. STALIN)

РӘИНАТЪН

Təvgredana Təvaqa Şewre u hykmate kapitalista

Hesə jə mərɔv fəhm bəke. ky bona Təvaqa Şewre cətn bu qə-dandəna sijasətja xyə ədlajije nav halwəxte han, je ky bə nəxyeşja kombinatsiəje səferiəjeva dərman krl bu.

Çergək wəlat, je ky galəgale şerda bun, nav wan qərarada, Təvaqa Şewre van salada qarar kər qəwin u məhkəm nav təbiəje xyəda bəinə. şər bə məqəbəl qəzja şər, şər kə bona xyəjikrəna ədlajije, neziki wan wəlatə bə, je ky bə ve jan we forme tərəfdare ədlajijənə, bə təzi krəne u hlanine pərde ruje wan, je ky şər hazər dən, je ky provakasia şər cədkən.

Təvaqa Şewre bə cə gyman, wəki bəna ədlajijə şərki ysa cətn u gran peşda dbə?

a) Bə gymanə bə qəwatbuna xyə həbune u sijasətijeva.

b) Bə koməkdarija bə milona massa snəfa pale həmu wəlatə, je ky ədlajije dxyəzn.

c) Bə rənd fəkrədarija wan wəlatə, je ky bə ve jan we məniəjeva nəxyəzn ədlajijə be hlanine u je ky dxyəzn krl stəndəna xyə zədə bə bə kontragente rast qədanl ysa, cəwa ky Təvaqa Şewre jə.

e) Kytasi bə ordija mə əgit, je ky hazər wəlat zə hycume xyəji bə.

Sər ve hime wəldi kampanja mə bə hykmate çinarva pakte (qrar) hycum nəkrəne u pakte kəvş krəna tərəfe hycumkar gredən: hun dzanən, wəki kampanja han peşda cu. Cəwa əjanə pakta hycum nəkrəne hatijə gredane nəky tənə bə hykmate Məşrəqə u Roavajə, bə zəf pare wanva, je ky çinare mənə, le bə Finlandia u bə Polşajə zı, bə wəlatə ysa zı cəwa ky Fransia, İtalia jə, le pakt ky tərəfe hycumdar kəvş bəke, hatijə gredan disa bə wan hykwate çinar u bə Antante Pəuk.

Sər wi himl dostija Təvaqa Şewre u Rome həvra məhkəm bu, təvgredan pak bu u bəxəbər-

dan rənd bu ortə Təvaqa Şewre u İtaliəje, təvgredane mə pakbun bə Fransia, bə Polşa u bə hykmate dənə neziki Baltikə, təvgredan ortə Təvaqa Şewre u Cins-tane hatən təzəkrəne.

Zə çergə İsbata, je ky əjan dən siasətə ədlajijə ja Təvaqa Şewre, gərək zə wənə bənə zor hlanine u başqə krəne dy İsbat, nişandartija kizana ky granə.

1. Əz bər cəv nən, əw gyhastən bər bə pakbune, je ky peşda hat nav təvgredana Təvaqa Şewre u Polşajə, nav Təvaqa Şewre u Fransijə, je ky wəxte paşnda peşda hat. Wəxte dərbazbujida, cəwa ky əjanə təvgredane mə bə Polşa pak nlnbu Polşajədə wəki hykmate mədnətn kuyəne. Polşa xyə həsav dkr barijere hykmate Roavajə peşbər Təvaqa Şewre. Bə Polşajə gyman bun həmu u hər çurə imperialist, cəwa taqburə peşkar wəxtə hycum krəna səferijə sər Təvaqa Şewre. Təvgredan ortə Təvaqa Şewre u Fransijə zı haləki dha başda nlnbu. Bəsə, ky əm bira xyə bənə van İsbata je ky bə sərhətja məhkəmə krəna Moskvajə kome Ramzlnə zərardar hatən hldane, wəki ky nav biranina mə şəkle təvgredana Təvaqa Şewre u Fransijə təzə bə. U aha təvgredane han nəpak dəst pe dən bərə-bərə ynda dən. Əwana bə təvgredane başqəva tənə gyhastəne, je ky əm nkarən başqə nav kən, cə ky naye təvgredane nezikbune.

Şxyl əw nlnə, ky əm pakte sər həv hycum nəkrəne gredanə bə wəlatə başqə, le əw zı ky nişandartija pakte granə. Bərə həmuşka şxyl əwə, wəki atmosfera nəbawəkrəne bər bə həv, te bəlabune. Həmin əw jək nişan nade wəki prosesə nezikbune dkarən qəwin həsav bən, dkarən sərbəst həsav bən şxyle ky-tasijə. Qəwəmandəne nəşkeva u zlgazə sijasətijə, məsələ Polşajədə, kədərə xyəstəna əksişewrtijə,

he bə qəwatən, he nkarən hldajil həsav bən, le gyhastən bər bə xyəşbune nav hələqətijə mada, xən zə kara wə bə hər aljəva, İsbatəke, je ky lajiqə be nişan krəne u peşda kışandəne, cəwa faktor pakkrəna şxyle ədlajijə.

Kədərə jə mənəje ve gyhastəne?

Bərə həmuşka wi peşda dde zedəbuna qəwat gərtnə Təvaqa Şewre.

Wəxte mada sista bər həsav nğrən, — bər həsav hldədn tənə zorba. Zə we şunja, — nav sijasətija Germanijədə, je ky əjan dən zedəbuna xyəstəna Germanijə ja revansistijə u imperialistijə. Zanədərə siasətijə Germaniadəzn, wəki Təvaqa Şewre xyə nna dde aliə Fransijə u Polşajə, wəki zə dzyməne qarar lə həv hatəna Versajle nna əw bujə tərəfdare wi, wəki gyhastəna han əjan dbə bə rezima faşistijə, je ky Germanijədə hatijə danlne. Əw rast nlnə. Həmin əm dūr nlnən zə we, ky bə rezima faşistijə Germanijə şa bən, le vedərə şxyl faşizm nlnə, həma bə we məniəjeva, wəki məsələ faşizm, İtaliəjədə nkarbu nəhişta əm təvgredana pak məhkəm kən bə İtalia. Şxyl əw gyhastən zı nlnən, je ky tre kətnə nav qarar İhəv hatəna Versaleda. Mə ky behymətja lə həv hatəna Breste qəbul krljə, əm nlnən, je ky we pəsn bən qarar İhəv hatəna Versale. Əm tənə razı we jəke nlnən, wəki bə səbəbi we qarə dənja bəwə nav şərə təzə.

Disa əw jək we be gotəne dər-həq tərəfdar buna Təvaqa Şewre, je ky wana tre. Mə xyə nədajə bər bə Germanijə, ysa zı xyə nadən bər bə Polşajə u Fransijə. Tərəfdarbuna mə wəxtə dərbazbujida, ysa zı nna Təvaqa Şewrejə u tənə Təvaqa Şewre (Dəstləhəv xəstəna gymrəh).

Kərə Təvaqa Şewre dxyəzə, wəki əm nezikbun bəfrinən bə van jan wan wəlatəva, jək dxyəzn ədlajijə xrav nəbə u əm bə çarəkeva dəst bə şxyl dən.

Şxyl əwə, ky hətta dərbazbuna zanədərə sijasətijə Germania

İroln sərə hykmate, cəwa sərkar İlahi zə hatəne şunda, Germanijədə şər dəst pe bu orta hərdy İbrqə sijasətijə Germanijə, orta sijasətija kəvn, je ky əjanbuna xyə ditybu nav qarə məşur Təvaqa Şewre u Germanijə u orta sijasət a „təzə“, je ky bə rəknlva dde biranine sijasətija padşə bərə Germanijə, je ky wəxtəki Ukrayna zəft kər u hycum dəst pe kər məqəbəl Petrograde, u wəlatə neziki Baltikə krə məjdane şər bona hycuməke wa, bə wera təvəjl sijasətija hana „təzə“ əşkərə alt dke ja kəvn.

Nkarən təstə təwəkəllijə həsav kən əw, wəki mərve sijasətija təzə hər məjdənada alt krl dərdbəkn, le tərəfdare sijasətija kəvn zə təbiəje xyə mərum bujl mənə. Təwəkəll nlnə dərəkətnə məşur Hudenberg Londonədə, cəwa ky təwəkəll nlnə deklarastijə əjan je Hudenberg, je ky sərkarə sijasətija dərəkə fərqa hykmati Germanijə jə, aha ky həvalno, şxyl kədərə jə.

2. Ja dyda, əz bər cəv hldədn, təvgredana Təvaqa Şewre u Hykmata Mərkəzə Təvəjl Məşrəqə je Amerikajə. Şək tynnə, wəki nişandajina ve akte nav həmu sistema təvgredana ortəmələtijədə gələk gran u məzənə. Pərs tənə əw nlnə, wəki əw bənd dke gymana xyəjl krəna ədlajijə, pak dke təvgredana hərdy wəlatə məhkəm dke təvgredane wan krln — frotanə, u xyəlilə hazər dke bonə xəvatkrənəke həvra. Pərs əwə, wəki əw şəvəke datinə orta kəvn u təzədə, cəxe Nəhijə Təvəjl Məşrəqə je Amerikajə nav wəlatə başqəda dhəte həsav krəne surə əksişewre u orta təzə, cəxe ky surə han bə rəzadəlijə zə re hatijə hlanine bona kara hərdy wəlatə.

Əwən ahe hərdy İsbatə rəknl, je ky əjan dən peşdaucılina sijasətija Təvaqa Şewre ja xyəjikrəna ədlajijə

Le şaş dba mərɔv bəşkrə, wəki wəxte ve həsavdantijədə çəm mə hər tışt sərrast cujə. Na, çəm mə tycara her tışt sərrast dərbaz nəbuje.

(Dumajil ruje 2-da)

DAKLATA HƏV. STALIN HƏMÇYVATA FƏRQE 17-A HƏMTƏVAQIJEDA

(Bnherə ruje əwlyən)

Bir bilyən həmə zora Angliya, je ky sər eksporta mə embargo dani, je ky cərbəndənək bu təvl şxyle mə hyndyrije bə u bə wəva mə bərlinə, bəcərbinə, bərvə qəwəta mə bər səkbəndəne. Rastə zə we cərbəndəne tışt dərəkət u embargo pəşə hatə hyl-dane, le əw tən ky zə we banzdana səfərije majə, hər wəxt he xyə də wan, həmujada əjan dək, cə ky dərheqa təvgredana Təvaqa Şewre u Anglija je, we zəmare-da nav təvgredana qarar kəryə həvra dərheq krin—frotaneda zı. Le banzdaned han məqəbəl Təvaqa Şewre nkarən təvakəl benə həsav kəryə. Əjanə ky parək konservatore Angliya be banzdajined ysa nkarə bəzı. U həmə bə we mənije, wəki əw təvakəl ninyən, —gərək əm həsav kən we zı, wəki banzdajined ysa we pəşə zı bəqəwəməyən məqəbəl Təvaqa Şewre, hər çurə bəzək bəzəkə we bə əfrinən u zərə bəgəhlinən we.

Nkarən bər əv nəjinyən təvgredana Təvaqa Şewre u Caronija je, je ky pak kəryək dxyəzən. Qəbul nəkəryə Caronija gredana pakta hycym nəkəryəne, lazmatja kizane ky bona Caronia kem nina, cə ky bona Təvaqa Şewre, — çarkə dən nişan dəda, wəki ali je təvgredanəd mə hər tışt sərrast nina. Disa əw jək we be gotəne dərheqa qətdəndəna həv hatəna rja maşine Cin-Rohlate, jək bə razibuna Təvaqa Şewre nəbu, cəwa dərheq we jakeda zı, wəki wəki le Caronija sər rja maşine Cin Rohlate beqəjdət dək. Əz edl dərheq we jək xəbər nədym' wəki parək əskərije Caronia nav nəşr gazeteda əşkərə əw fəkr dərbaz dək, ky lazmatə fər bək məqəbəl Təvaqa Şewre u nəhiya nəzik bəhre zəvt bək, bə we əwana qajilbuna para dəne əskərije dəst tlin, le hycmata Caronia je dəwsa we wəki alafdarə şer gazi bər qəjdətije bəkə, ysa xyə xyəjl dək, gəvə həz gəlja nina.

Fəhm kryn cəyən nina, wəki qəwəmandəne wa nkarən atmosferə begymanbune nəəfrinən. Həmlə əmə zə vər şunda zı pəşda bəyən xyəjl kəryə sijasətja ədlajije u hər çurə əmə bəxəvəyən wəki təvgredane mə u je Caronia je bəvənə nav qarə, cəmkı əm dxyəzən ky təvgredane han pak bən. Le əw həmu nina, je xyə dəst mədajə. Səba we zı bə

wəra təvəjl əmə hər məçala dər bilyən wəki wəlate mə zə qəwəmandəne nəşkəvəjl xyəjl bək u həzər bən əw zə hycyma xyəjl bək. (Dəst lə həv xəstəna gymrəh).

Hun cəwa ky dbyən bə pəşdacujina sijasətja mə ədlajijera təvəjl, hənə çərgək qəwəmandəned xrab zı.

Əvə sijasətja dərəkə Təvaqa Şewre.

Sijsətja mə xəvata dərəkə zələlə. Əw sijasətja xyəjl kəryə ədlajije je u qəwat kəryə krin—frotane je bə həmu wəlatara.

Təvaqa Şewre nəxyəzə ty sər kəsi hycym bək. Əm tərəfdarə xyəjlkəryə ədlajijənə u cəwa xyəjl-

II. Bilynd buna malhəbuna çmətə sotsialistije u hal wəxtə hydyr

Əz dərbazi hal wəxtə Təvaqa Şewre hyndyrdym. Dərəçə hal wəxtə Təvaqa Şewre hyndyrda, wəxtə ve həsavdarije jumdə əjan dək bilynd bune hən dərəçə malhəbuna çmətədə, hən dərəçə kultureda. Əw bilynd bun tənə bə bərvəkəryəna qəwətə ninyə. Əw bilynd bun bər bə əvbu, bə we, wəki gəhəstəna qədimi kəryə nav təşkildartija wəlate Şewra sotsialistije, u bə kəkba gəhəstə sfəte wəlet. We wəxtədə Təvaqa Şewre bə kəkba sfəte xyə gəhəst zə syty xyə şqətdə avit kəryə şunda majine, je qəryəna ortə, zə wəlate agraraje wəlgərrija wəlate Industrija je. Zə wəlate malhəbuna gynditije hurək xyəjkar, əw bu kolektiv bə əfrəndəna maşine məzən, bu wəlate malhəbuna gynditije məzən. zə wəlate tarije şunda majine u be kulturije vəgərija, bə rast gotəne vədgərre bər bə kulture u xyəndərtije bə pərdajina xyəndərxənije bilynd, ortə u dərəçə əwlyən jək dxyəvən bə zyməne, mləte Təvaqa Şewre.

Əfrəndəna Industria təzə, industria avtomablla, nədərətə traktora, nədərətə ximijaje, ja sekəryəna matorre frnda, sekəryəna kombaja, ja hələndəna polaje xalyə. ja sintes kaucuke, ja sekəryəna te be azote u nədərətə lazmatija majin. (Dəst lə həv xəstəne drez).

We wəxtədə hatən sekəryən u xəvətə bə həzərə gigande nədərətə təzə hə əylmə texnikaejl paşyn. cəbun, əzdha: ysa, zə wəna cəwa Dneprostrojə Magnitstrojə.

Kuznetskstrojə, Celjabskro Bo- brik, Uralmaşstrojə, Kəryəmaş-

kar səkbəniyə bona ədlaje. Le əm bəzəkə natəryən u həzərən, bə dərb çəbe bəyən dərbə alafdarə şer. (Dəst lə həv xəstəna gymrəh).

Kı ky ədlajije dxyəzə u dxyəvətə bə xəvatkəryəne bə məra be gredane, əw hər gav dkarə kə məkəje mə bəstinə. Le əwana, je ky we bəcərbinə hycym kən sər wəlate mə, we dərbə hənçəryəndəne bəstləyən, wəki zə vər wa dyl nəkən dəw ruje xyə xənziri bək nav bəstəne Şewre. (Dəst lə həv xəstəna gymrəh).

Əvə sijasətja mə dərəkə (Dəst lə həv xəstəna zəf gymrəh). Pəryəsa mə je, zə vər şunda zı, sijasətja han bəqədlinən bə qəwatəkı gələk gymrəh u lə pəjhəv.

stro. Lə sər baza texnika təzə təşkildarbun bə həzərə idarəd kəvən.

Cə bun idarə təzə, oçaqə nədərətə. hime wan, Respublike mlətijədə, lə qylce Təvaqa Şewre durda, lə Belorusijə, lə Ukrərijə je lə Kavkazə mfrəqə, lə Zakavkazə, lə Asija ortə, lə Çazaxəstəne, lə Burijato-Məngolijə, lə Tərkmenistəne, lə Başkirijə, lə Urale, lə Sbirə rohlat u roava u wəlate rohlatə dur, zə 200 həzəri zədə kolkoz təşkilbun, zə 5 həzərə zədə sovhoz, bə nəhije xyə təzəvə, bə nəqtke dərđajina xyə təzəvə.

Lə çije xəl cə bun bazarre təzə, bə həwəryəndəna pərvə mxyıl-qəti. Be həsav əvə bun bazarə kəvən, cə bun cəle nədərətə.

Plana kombinata Uralo-Kuznesi hatijə avitən, cəqile kəryə gər, kuznsokije, bə madane Urale həsəryəna təvəjl. Bə ve kəre dəvə wəki mərv zə xəvən dilyəne rastije həsavkə baza hələndəna polə təzə lə (çelik) lə rohlatə dur.

Hatijə kəşəndən hime baza nvtə təzə lə cija Urale, ali je roava u mfrəq, lə marza Urale, lə Başkirijə u Çazaxəstəne.

Aşkaləje, wəki əw səlmijəne be həsav pərvə jək hycymate dani nav təmamija cəle malhəbuna çmətə jək ve həsavdarija paşynda dçhizən 60 mlart manatı, badyl-həwa nəcun' zati wəna dəst pəkərije dəyən bəre xyə (rəze xyə) Bə sərlə wan dəst aninə səlmijəne Təvaqa Şewre zə dər hyndyrr hatı, je malhəbuna çmətə 1929 sale zə 29 mlərtə 1933 sale gəhışt 50 mlərt manatı, le həmə w

wəxtədə lə təmamija wəlate kapitalista, səlmijəne wani zə dər hyndyrr hatı be həsav şunda cujə, kem biyə be həvşəndən.

Fəmbərtijə, wəki təmamija wan dəst aninə u pəşda cujina gərək bəcuna, rastije zı cun bərb kəra qəwlin kəryəna Təvaqa Şewre hyndyrda.

Cəwa karbu bəqəwəmə əw gəhəstəne dəvəvə nava 3-4 salada lə txube hycymatekə be həsav məzən, bə texnika xyə şunda majı, bə kultura xyə şunda majı. Gələ əçəv nina əw. Əw dvy əçəv we wəxtə wəki əvə pəşda cujinə bəcujə rija kapitalistijədə lə sər xyəlija malhəbuna gyndite hurək. Le lomazi əm əvə jəkə nkarən əçəv həsav kən, wəki əm həsavkən lə çəm mə bilyndbun pəşda cujə bə zərdajina sekəryəna sotsialistije (dəst lə həv xəstəni).

Zələlə wəki əw həvraz hylkəşəndəna qəwlin karbu əlav bəda, pərvəməşbiyə lə sər sərfəniyəzi sekəryəna baza sotsializmə, lə sər milion-milion baza xəvətə mərtia, dəsturđajintija wə bazajə, jək həjə sistema malhəbuna sotsialistijədə lə həmbərli sistema malhəbuna kapitalistije u təkmələtija gynditije.

Lomazi əçəv nina, wəki ve wəxtə həsavdarje ekonomika Təvaqa Şewre sotsialistije u kultura we, dəstanin u bilynd buna we, we wəxtədə əzbər dəkər hlanina elemente kapitalistije u malhəbuna gynditije hurək şunda dəfdan lə sər plana paşyn. İsbərtijə, wəki gərantija qləfəle sistema nədərətə sotsialistije, dəvəzə 99 sələfl, le nav malhəbunədə wəki əm bər əv bilynd govəke cəndəna nan, əw dçhizə 84,5 dəhanı sələfl le para gyndije təkmələ dçvə 15,5 dəhanı sələfl. Wa zə dərte wəki wəlate məda malhəbuna kapitalistije zati hatijə hlanin, le dərəçə malhəbuna gynditije təkmələ gyndda şunda pəkijə bərbu təbiyə paşyn.

Lenin wəxtə NER kəryə ortə wa gotəbu wəki wəlate məda həjə 5 çurə mal həbunə.

1) Mal həbuna kəvən, ja kalbavəti je (natural) ja 2-a malhəbuna dərđajina hurək (galnaja gyndija nanfərcş). Ja 3-a malhəbuna arızı (kapitalizm), ja 4-a malhəbuna hycymate kapitalizmije (konsesija u je majin), ja 5-a sotsializm.

Lenin terə dədlit wəki nava van hər pənç çurə malhəbunədə axərlija təvrə paşyn gərək çibəgəre çurə malhəbuna sotsialistije.

(Dumajı ruje 4-a)

DAKLATĀ HĀV. STALIN HĀMČŪVATA FĪRQE 17-A HĀMTŪVAQIJEDA

(Bnherē ruje ēwīn u dyda)

Ve gave ēm karēn bezēn wēki zē ēva hēr penč čurre malhēbune, čure ēwīn je dyda u je ca- ra lap zē orē dērkētēnē, čurre malhēbune sēslja ūnda hatijē dāfdan bēr bē tēbijē dyda, le čure malhēbune penča, čure malhēbuna sotsialistijē, ējan dvē sēr- feza zōrēnda, xū-xū hūkymdare tēmamija malhēbuna čmašta sotsialistijē qēwēta lapē mēzēn nav

malhēbuna čmaštēda (dēst lē hēv xēstēna dērez).

Ēvā bēr ēv anīn. Nav ve bēr ēvānīnedanē hīmdarija Tēfaqa Šewre qēwīn dhyndyrrda qēwēta wē pešēn namēda, hēna dor gērtēna kapitalistijēda.

Ēm dērbazi le nherāndēna qēn- jate konkrēti bēn, jēk toqšmiš dērēča malhēbun u slasētja wē- late šewre dvēn.

I. Blēndbuna nēdārēte

Zē tēmamija ēqlē malhēbuna čmaštē zē gška pērtēr pešda cūjē u fērbijē ēqylē nēdārēte lē čēm mē. Ve hēna hēsavdarijēda dē- mēk 1930 saleda hēta iro peš- dacujina nēdārēte lē čēm mē dy- čara zedē pešta cūjē. bēsa xēbē- re 101,6 sēlēt, le wēki ēm hēm- bēri nēdārēta bēri šerr bēkēn we caxē carčar zedēbijē bē dērdajin

u qīafātē xū bēsa xēbēre 291,9 sēlēt.

Ēva nišan dēdē wēki lē čēm mē wēlate mēda Industrīrija mē- zēn bē zērpā mēzēn pešda rē qēsljē bēlēnd bijē.

Mēfa zērp pešda cūjina Indus- trīrijae bu ēw, wēki tēmamija dē- dajina malhēbuna čmaštēda dē- dajina nēdārēte sērfeza hēmuja gērt. Aha navniša lajiq.

Qīafātē gēranija nēdārēte nav tēmamija dērdajina malhēbuna čmaštēda (Bē qimētē 1926—1927 sala)

	1913 s.	1929 s.	1930 s.	1931 s.	1932 s.	1933 s.
Nēdārēt	42,1	54,5	61,6	66,7	70,7	70,4
Malhēbuna gyndi	67,9	45,5	38,4	33,3	29,3	29,6
Tēmamī	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Ēva nišan dēdē, wēki wēlate mē bē dēsturdaļi u tēmamī bu wēlate industrīrijae. Dērēča Indus- trīrijaeda, čjē mēšur dgērē mē- čalē nēdārēte, u dērdajina hačēta

zedē buna wan zērp dajina dē- dajina nēdārēte.

Rēqēme ve hēsavdarija rašēn nišan dēdēn wēki wēl ēqlī helanē bēlēnd gērtijē. Aha navniša lajiq.

Qīafātē dy ēqylē nēdārēta mēzēn dērdajina wan (Bē qimētē 1926—1927 sala)

	Tēmamija dērdajina mēdārēte bē milon manata				
	1929 s.	1930 s.	1931 s.	1932 s.	1933 s.
Tēmamija industrīa mēzēn	21,0	27,5	33,9	38,5	41,9
Zē wan dērdajina kōma ēwīn, mēčal u hačēt	10,2	14,5	18,8	22,9	24,3
Xēlit kērnā kōma dyda	10,8	13,0	15,1	16,5	17,1
Gēranija qīafātē wan bē sēlēfa					
Mēčalē kōma ēw- īn u dērdajina ha- čēta	48,5	52,6	55,4	57,0	58,0
Xēlit kērnā kōma dyda	51,5	47,4	44,6	43,0	42,0
Tēmamī	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Hun cēva dvinēn wēki ēva nav- niša (tamē) mōtāčē sūrvēkērnē ninē. Bē tehnikaji čahī wēlate mē hēta irozī, lē pešija nēdārēta wējē prse mōqimī. Ēw gērēk lē sēr baza tehnikajē tēškīl bē, nēk tēne bē tēškīldarija xū, nēk tēne bē tēškīldarija tēmamija ēqylē nē- dārēte, bē wanra tēvajī ja ēqlē nēdārēta svēk ja qēnijate. ja nē- dārēta mēša. Ēw gērēk tēškīl kē tēmamija ēqylē tēranspōrte, tēš-

klīkē tēmamija ēqlē malhēbuna gynditijē.

Le ēw gylī karē mīasēr bē tē- ne we wēxte, wēki xēlēqa mal- hēbuna čmaštē tēškīldar, ma- šīnē sēkērnē helanē bēlēnd bēdgē- rēn. Rēqēme hēsavdarija rašēn nišan dēdēn, wēki qīafātē tē- mamija nēdārēteda sēkērnā ma- šīna čjē mēzēn dgērēn lē čēm mē. Aha navniša lajiq (tamē).

Gēranija qīafātē ēqylē nēdārēte bašqē-bašqē (Bē dērdajina tēmamī, qīmēt bē sēlēfa)

	1913 s.	1929 s.	1932 s.	1933 s.
Nēdārēta kōmēre	2,9	2,1	1,7	2,0
Industrīa kōks	0,8	0,4	0,5	0,6
Nēdārēta dērdajina nēfte	1,9	1,8	1,5	1,4
Industrīa hazēr kērnē nēvt	2,3	2,5	2,9	2,6
Hēlandēne cēlikē rēš		4,5	3,7	4,0
Nēdārēta cēlikē rēng rēng		1,5	1,3	1,2
Nēdārēta mašīne sēkērnē	11,3	14,8	25,0	26,1
Xīmīja mōqimī	0,8	0,6	0,8	0,9
Sēkērnē zē pēmbū	18,3	15,2	7,6	7,3
Sēkērnā zē hērijē	3,1	3,1	1,9	1,8

Ēva nišan dēdē wēki nēdārēta mē sērēst dvē bē sēkērnā ma- šīna, anaxdara tēškīldarije ja cē- kērnā mašīna dēste mēdanē bē tēmamī. Tēne lazēmē we anax-

dare bē mērifāt u rasiōnālī bēdēn xēvate. Hēsavdarija rašēnda, zē- dēbuna nēdārēte bē sēktōra soslā- kērnā mašīna dēste mēdanē bē līje nišan dē šklē tēmaštētiē Aha navniša lajiq (tamē).

Tēmamija dērdajina nēdārēta mēzēn bē sēktōre sotsialijē (Bē milion manata, bē qimētē 26—27 sala)

	1929 s.	1930 s.	1931 s.	1932 s.	1933 s.
Tēv hērdy dērdajin	21025	27477	38903	38454	41966
1) Industrīaje tēvajī	20898	27402	čav. tynē	38436	41940
a. Zē we nēdārēta hūkymate	19143	24989	"	35587	38932
b. Nēdārēta kooperatīve	1748	2413	"	2849	3008
2) Nēdārēta arzi	193	75	"	28	28

Bē sēlēfa

	1929 s.	1930 s.	1931 s.	1932 s.	1933 s.
Tēv hērdy dērdajin	100	100	100	100	100
Tēv we nēdārēt zī	99,4	99,7	čav. tynē	99,93	99,33
a. Zē we nēdārēta hūkymate	91,1	90,9	"	92,52	92,76
b. Nēdārēta kooperatīve	8,3	8,8	"	7,41	7,17
2) Nēdārēta arzi	0,6	0,3	"	0,07	0,07

Ēva navniša (tamē) nišan dēdē wēki nēdārēta elementē kapitalis- tijē zati hatijē tērk dajin, bē čur- re malhēbuna sotsialistijē, sistēma we ējan dē mōnōpōlē nēdārēta mē (dēst lē hēv xēstēn).

Ēw dēst anīne fērqa mē nēdē- rēteda, ve hēna hēsavdarīje, dēst anīna lapē fērz gērēk hēsavbē ēw mēnī, wēki ēwe pek anī wēdē-

jīda hazēr kērnē bē hēzara mērje tēzē, sērēkare nēdārēta hazēr kērnē, tēzē lēčnere, tehnīkē tēzē, hazēr kērnē bē hēzar-hēzara pēlēt čahēlē tēzē xēvat ker tēmamija qata jēk mahandēn tehnīka tēzē u pešda bērnē nēdārēta mē sotsialistijē. (Dumaji hējē)

